

Supplementary Material

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΓΧΟΥΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΓΟΝΕΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ ΤΟΥ COVID-19

Μποτοέλη Χ, Μπαργιώτα Σ, Παπακωνσταντίνου Α, Αγοραστός Α.

Υλικό και Μέθοδος

Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε ψηφιακά (μέσω google forms) και διανεμήθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και κοινωνικών δικτύων, λόγω των περιορισμών που επέβαλε η πανδημία. Συλλέχθηκαν δεδομένα από γονείς με παιδιά με τυπική ανάπτυξη που φοιτούν σε τακτικά σχολεία γενικής αγωγής (ΓΑ) και με παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν σε σχολεία ειδικής αγωγής (ΕΕΑ). Η έρευνα έλαβε την έγκριση της Επιτροπής Δεοντολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ πληροφορίες για την μελέτη και την προστασία των προσωπικών δεδομένων δόθηκαν αναλυτικά σε ηλεκτρονική μορφή πριν τη συγκατάθεση των συμμετοχόντων.

Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν την κλίμακα αντιλαμβανόμενου stress (Perceived Stress Scale PSS-10) και τη σύντομη μορφή της κλίμακας εκτίμησης της ψυχολογικής διάθεσης (Profile of Mood States - Short, POMS-S), καθώς και ερωτήσεις δημογραφικών στοιχείων.

Η PSS-10 είναι μία ευρέως χρησιμοποιούμενη ψυχομετρική κλίμακα για τη μέτρηση της αντίληψης του στρες και αποτελείται από 10 ερωτήσεις 5-βαθμης κλίμακας που εξετάζουν πόσο απρόβλεπτη, ανεξέλεγκτη και αγχωτική βιώνουν τη ζωή τους.¹ Η PSS-10 εμπεριέχει 2 υποκλίμακες (PSS-Positive, PSS-Negative), οι οποίες μετρούν την αυτό-αποτελεσματικότητα (δηλ. τη θετική διαχείριση τους στρες) και την αντιληπτή αδυναμία και τα επίπεδα του στρες αντίστοιχα. Υψηλότερο σκορ υποδηλώνει υψηλότερα επίπεδα άγχους και

χειρότερη αυτό-αποτελεσματικότητα στη διαχείρισή του αντίστοιχα. Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκε η μορφή του ερωτηματολογίου, η οποία έχει σταθμιστεί για τον ελληνικό πληθυσμό με καλή αξιοπιστία εσωτερικής εγκυρότητας των υποκλιμάκων στο 0,79 (PSS-10-negative) και 0,69 (PSS-10-positive).²

Η POMS είναι μια κλίμακα αξιολόγησης της διάθεσης του περιλαμβάνει 65 προτάσεις με απαντήσεις 5-βαθμης κλίμακας Likert, ενώ η σύντομη μορφή του περιλαμβάνει 30 προτάσεις.³ Κάθε πρόταση περιλαμβάνει ένα επίθετο, όπως νευρικός, θυμωμένος κ.α., που αποδίδει διαφορετικές πτυχές διαφόρων συναισθηματικών κατηγοριών (ένταση-άγχος, θυμός-εχθρικήτητα, θλίψη, κούραση, σύγχυση και ζωτικότητα). Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιήθηκε η σύντομη μορφή του ερωτηματολογίου, η οποία έχει σταθμιστεί για τον ελληνικό πληθυσμό και υπολογίσθηκε το συνολικό σκορ (0-120), όπου υψηλότερες τιμές υποδεικνύουν χειρότερη η ψυχολογική διάθεση.⁴

Στατιστική ανάλυση

Ο έλεγχος της κανονικότητας της κατανομής των μετρήσεων έγινε χρησιμοποιώντας το Kolmogorov-Smirnov test. Η εσωτερική συνοχή αξιολογήθηκε με τον συντελεστή Cronbach's α , με οριακή κατώτερη αποδεκτή τιμή 0,70 να υποδηλώνει επαρκή αξιοπιστία για ερευνητικούς σκοπούς. Η σύγκριση μεταβλητών ανάμεσα στις δύο ομάδες εκτιμήθηκε χρησιμοποιώντας το t-test και το Mann-Whitney test για τις συνεχείς μεταβλητές ανάλογα με την κατανομή τους, όπως και το χ^2 test, για κατηγορικές μεταβλητές. Αναλύσεις συσχετίσεων πραγματοποιήθηκαν χρησιμοποιώντας τον συντελεστή συσχέτισης του Pearson ή Spearman. Το μοντέλο ανάλυσης συνδιακύμανσης (ANCOVA) χρησιμοποιήθηκε για την σύγκριση των υποκατηγοριών των ερωτηματολογίων, ανάμεσα στις δύο ομάδες, προσαρμόζοντας παράλληλα και τις δημογραφικές μεταβλητές έτσι ώστε να υπάρχει έλεγχος της επίδρασης τυχόν διαφορών αυτών των δεικτών στις δύο ομάδες. Μονοπαραγοντικές αναλύσεις διακύμανσης χρησιμοποιήθηκαν για να αναγνωριστούν οι σχέσεις ανάμεσα σε εξαρτημένες μεταβλητές και τους ποσοτικούς και ποιοτικούς δημογραφικούς και κλινικούς δείκτες αντίστοιχα (βλ. Πίνακα S1). Όλοι οι δείκτες που παρουσίασαν στη μονοδιάστατη ανάλυση επίδραση $p < 0,20$

συμπεριλαμβάνονται σε ένα μοντέλο πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης χρησιμοποιώντας την μέθοδο enter (εισαγωγή όλων των μεταβλητών στο μοντέλο ταυτόχρονα) για να προσδιοριστούν οι ανεξάρτητοι προγνωστικοί δείκτες για τις υποκατηγορίες του PSS και το σκορ του POMS, μετά από έλεγχο ομοιογένειας, γραμμικότητας/συγγραμμικότητας, κανονικής κατανομής και ανεξαρτησίας. Όλες οι στατιστικές αναλύσεις πραγματοποιήθηκαν με το στατιστικό πακέτο SPSS 21.00 (IBM Corporation, Somers, NY, USA). Όλα τα τεστ είναι διπλής κατεύθυνσης (two-sided). Η τιμή $p < 0,05$ καθορίστηκε ως επίπεδο στατιστικά σημαντικής διαφοράς.

Πίνακας S1. Μονοπαραγοντικές αναλύσεις διακύμανσης αναφορικά με την επίδραση δημογραφικών παραγόντων στις επιμέρους ψυχομετρικές κλίμακες

Παράγοντας	F	p
PSS - Negative		
Φύλο Γονέα	7,14	0,008
Οικογενειακή Κατάσταση Γονέα	8,25	0,005
Ηλικία Γονέα	2,49	0,086
Επαγγελματική Κατάσταση Γονέα	2,78	0,100
Εκπαίδευση Γονέα	1,07	0,346
Φύλο παιδιού	0,09	0,760
Ηλικία παιδιού ¹	---	0,665
Αριθμός παιδιών ¹	---	0,897
PSS – Positive		
Φύλο Γονέα	0,57	0,453
Οικογενειακή Κατάσταση Γονέα	3,45	0,072
Ηλικία Γονέα	1,16	0,317
Επαγγελματική Κατάσταση Γονέα	5,92	0,018
Εκπαίδευση Γονέα	0,52	0,599
Φύλο παιδιού	0,83	0,365
Ηλικία παιδιού ¹	---	0,752
Αριθμός παιδιών ¹	---	0,725
POMS		
Φύλο Γονέα	1,35	0,246
Οικογενειακή Κατάσταση Γονέα	5,07	0,025
Ηλικία Γονέα	0,65	0,524
Επαγγελματική Κατάσταση Γονέα	2,06	0,153
Εκπαίδευση Γονέα	3,00	0,053
Φύλο παιδιού	0,24	0,628
Ηλικία παιδιού ¹	---	0,848
Αριθμός παιδιών ¹	---	0,562

Bold: Παράγοντες με $p \leq 0,200$ που συμπεριλήφθησαν στα πολυπαραγοντικά μοντέλα

¹ δεν υπολογίζεται διότι είναι συνεχείς μεταβλητές

Βιβλιογραφία

1. Cohen S, Kamarck T, Mermelstein R. A global measure of perceived stress. *J Health Soc Behav* 1983, 24:385-396, doi: 10.2307/2136404.
2. Andreou E, Alexopoulos EC, Lionis C, Varvogli L, Gnardellis C, Chrousos GP, *et al.* Perceived Stress Scale: reliability and validity study in Greece. *Int J Environ Res Public Health* 2011, 8:3287-3298, doi: 10.3390/ijerph8083287.
3. McNair DM, Lorr M, Droppleman LF. *Manual for the Profile of Mood States (POMS)*. Educational and Industrial Testing Service, San Diego, CA, 1971.
4. Roussi P. Greek translation of the profile of mood state and COPE questionnaires. In: Stalikas A, Triliba S, Roussi P. eds. *Psychometric tools in Greece (in Greek)*. Ellinika Grammata, Athens, 2002.